

Informatie

10 januari 2015

ARMOEDE: FEITEN EN CIJFERS

ARMOEDE WERELDWIJD

Wereldwijd leven ongeveer 1,2 miljard mensen in absolute armoede leven: zij beschikken niet over basisbehoeften zoals schoon drinkwater, onderdak, voeding en onderwijs. Dat zijn mensen met een inkomen onder de wereldwijde armoedegrens van US \$ 1,25 per dag . Mensen die onder deze armoedegrens leven zijn de armsten van de wereld. Meer dan 3 miljard mensen moet het doen met minder dan US \$ 2,50 per dag. En tenminste 80% van de wereldbevolking met minder dan US \$ 10 per dag. Volgens UNICEF sterven dagelijks 22000 kinderen als gevolg van armoede.

Armoede wereldwijd

1,2 miljard mensen onder \$ 1,25 per dag
80% van wereldbevolking minder dan \$ 10 per dag
Per dag sterven 22.000 kinderen door armoede

ARMOEDE IN NEDERLAND

Hoewel Nederland behoort tot de rijkste landen in de wereld, ja zelfs in Europa spreken we ook ons land over armoede. Tegen het licht van de wereldcijfers is dat relatieve armoede. Armoede wordt vaak gemeten aan de hand van een armoedegrens. Deze grens kan per land verschillen, aangezien de ontwikkeling en het prijspeil per land verschillen. Zo gezien wordt in westerse landen de armoedegrens mede bepaald door het welvaartsniveau van de samenleving waar mensen deel van uit maken. Van financiële armoede is dan sprake als een huishouden over onvoldoende middelen beschikt om een bepaald minimaal consumptieniveau te kunnen bereiken. Of iemand arm is hangt in die definitie af van wat er in de eigen samenleving (als geheel) als onontbeerlijk wordt ervaren. Anders gezegd: als iemand een inkomen heeft dat genoeg is voor het minimaal noodzakelijke . maar het geld uitgeeft aan luxe en daardóór niet genoeg heeft voor de basisbehoeften . is hij/zij niet arm

LAAG-INKOMENSGRENS EN BUDGETGRENS

Om vast te stellen hoe de armoede zich in Nederland ontwikkelt worden twee benaderingen gehanteerd:

- Een berekening van een la(a)g(st)e-inkomensgrens door het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) om de kans op armoede vast te stellen die door de tijd heen een vast koopkrachtniveau vertegenwoordigt
- Een berekening van hoe een budgetgrens door het SCP (Sociaal Cultureel Planbureau) die uitgaat van de minimaal noodzakelijke uitgaven voor basisbehoeften en sociale participatie

Samen brengen beide gerespecteerde instituten jaarlijks een zogeheten **%Armoede signalement** uit. De cijfers hieronder zijn ontleend aan het **%Armoede signalement 2014+**, gepubliceerd in december 2014. Net als in eerdere jaren worden de omvang en verspreiding ervan in het Armoedesignalement 2014 afgemeten aan twee centrale inkomensindicatoren

De *lage inkomensgrens* is gerelateerd aan een vast koopkrachtbedrag in de tijd. De grens is afgeleid van het bijstandsniveau voor een alleenstaande in 1979 en voor de jaren nadien alleen geïndexeerd voor de prijsontwikkeling. Daarbij gaat het om een berekening van *de kans op armoede*: hoe langer beneden die grens, hoe groter de kans). Het gaat om een *reële kans* op armoede, omdat het denkbaar kan zijn dat bij een (kort) verblijf onder de minimale inkomensgrens feitelijke armoede wordt voorkomen door een beroep op spaargeld o.i.d.

In de *budgetgrens* wordt armoede afgemeten door met het Nibud afgestemde normbedragen voor het basisbehoefteniveau. Daartoe behoren minimale uitgaven voor voedsel, kleding en wonen, en enkele andere moeilijk te vermijden kosten. Dit leidt tot een **%niet-veel-maar-toereikend**-criterium, waarin ook nog enkele kosten voor sociale participatie zitten.

De feitelijke cijfers uit de meest recente rapportage hebben betrekking op het jaar 2013, maar er zijn ook ramingen voor 2014 en 2015 in verwerkt.

TOENAME ARMOEDE, MAAR MINDER SNELLE GROEI VERWACHT

In 2013 nam de armoede in Nederland opnieuw toe, net als in 2011 en 2012. De stijging is in alle risicogroepen terug te vinden, zoals bij eenoudergezinnen, bijstandsontvangers, niet-westerse allochtonen en alleenstaanden tot 65 jaar. Ook is in 2013 het aantal minderjarige kinderen dat in armoede moet leven weer verder gestegen. De toegenomen armoedeproblematiek is een gevolg van de economische crisis. Hierdoor liep de werkloosheid tot medio 2013 fors op en daalde de koopkracht van de bevolking in dat jaar voor de vierde keer op rij.

Vooraf ontvangers van uitkeringen en pensioen werden in afgelopen jaren met koopkrachtverlies geconfronteerd. In de loop van 2014 is de economie weer iets aangetrokken en is ook de werkloosheid aan het dalen. In 2013 lijkt de piek in de armoedeproblematiek dan ook te zijn bereikt: ramingen wijzen op een lichte daling van de armoede in 2014 en 2015.

Honderdduizenden Nederlanders hebben te weinig geld voor eten en drinken, voor kleren en vakantie. Vooral woonlasten zijn een probleem voor mensen met een klein inkomen. Bij alleenstaanden, paren en gezinnen onder de armoedegrens gaat het merendeel van het budget op aan huisvesting, water en energie. Huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens waren in 2012 gemiddeld 37% van hun bestedingen kwijt aan huisvesting, water en energie. Naar eigen zeggen vormen de woonkosten voor velen van hen dan ook een zware financiële last.

Een lichtpuntje is dat in 2014 het aandeel met weinig inkomen dat aangeeft schulden te moeten maken, niet meer verder toegenomen. Ook hebben deze mensen substantieel vaker dan voorheen vertrouwen in de verbetering van de eigen financiële situatie.

Volgens beide rekenwijzen nam de omvang van armoede in 2013 weer flink toe. Ook in de daaraan voorafgaande jaren was er sprake van een forse stijging. Daarmee is de armoede sinds het uitbreken van de economische crisis in 2008 met ruim een derde in omvang toegenomen. Ramingen duiden er overigens op dat volgens beide grenzen de omvang van armoede in 2014 en 2015 licht zal dalen. Daarmee lijkt de armoedeproblematiek, die voortkwam uit de eind 2008 ingezette economische crisis, in 2013 haar hoogtepunt te hebben bereikt.

Armoede in Nederland

400.000 arme kinderen,
768.000 arme niet-gepensioneerden
87.000 arme 65-plussers

Van de ruim 7 miljoen huishoudens in 2013 moesten er 726.000 (10,3%) rondkomen van een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Daarmee is het aantal huishoudens met een laag inkomen ten opzichte van 2012 met 70.000 gestegen, een groei van 1,0 procentpunt. Ramingen laten wel zien dat aan de forse groei in de jaren 2011-2013 een einde gekomen lijkt te zijn.

Ook de langdurige armoede is toegenomen. Ruim 190.000 huishoudens hadden in 2013 al ten minste vier jaar achtereen een laag inkomen. Dit waren er 23.000 meer dan in 2012. Het percentage huishoudens met langdurig kans op armoede maakte hierdoor de sterkste stijging door sinds de economische crisis en steeg van 2,6% in 2012 tot 3,0% in 2013. Ruim de helft van deze huishoudens is aangewezen op een bijstandsuitkering.

Langdurige armoede

726.000 (ruim 10%) huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens
Ruim 190.000 huishoudens gedurende meer dan vier jaar

KWETSBAARSTE GROEPEN

Het aantal *personen* dat deel uitmaakt van een huishouden met een laag inkomen, is in 2013 met 150.000 gestegen tot ruim 1,4 miljoen personen (9,1%). Bijna één op de drie van hen betrof een minderjarig kind.

Kwetsbaarst

Alleenstaande moeders met minderjarige kinderen : 25% arm
11,9 % van de minderjarigen leeft in een arm huishouden
Allochtoon loopt bijna drie maal zo'n grote kans op armoede
Meeste huishoudens onder armoedegrens in grote steden

EÉNOUDER GEZINNEN EN ALLEENSTAANDEN

Eénoudergezinnen en alleenstaanden onder de 65 jaar lopen het meest risico op armoede. Bij hen is het aandeel met een inkomen onder de lage-inkomensgrens in 2013 meer dan gemiddeld toegenomen. Bij éénoudergezinnen met minderjarige kinderen kwam het aandeel met een laag inkomen uit op bijna 34%. Van de alleenstaande moeders met minderjarige kinderen is 25% arm. Van de bijstandontvangers verkeerde in 2013 47% beneden het niet-veel-maar-toereikendcriterium.

MINDERJARIGEN

Minderjarigen lopen veel meer risico op armoede dan volwassenen: van alle leeftijdsgroepen is het armoedepercentage het hoogst bij kinderen jonger dan 12 jaar. Van de 0-17 jarigen woont 11,9% in een huishouden met een inkomen beneden de niet-veel-maar-toereikendgrens. Bij de 18-64-jarigen is dat 7,9%, bij de 65-plussers 3,1%.

OUDEREN

Bij 65-plus huishoudens deed zich eveneens een relatief sterke stijging van het aandeel met een laag inkomen voor. Zo steeg tussen 2010 en 2013 bij paren ouder dan 65 jaar het aandeel met een laag inkomen van 1,5% naar 2,6% en bij alleenstaanden van 65 jaar en ouder van 3,4% naar 6,4%. Deze stijging hangt mede samen met de daling van de koopkracht van gepensioneerden in elk van de jaren 2010-2013

NIET WESTERSE HUISHOUDENS

Niet-westerse huishoudens zijn oververtegenwoordigd in de groep met een inkomen onder de lage-inkomensgrens: zij liepen met bijna 32% drie keer zo veel risico op armoede als gemiddeld en vier keer zo veel als autochtone huishoudens (7,5%). Ook is het armoederisico bij hen in de periode 2010-2013 sterk toegenomen. Bij de tweede generatie niet-westerse allochtonen kwam een laag inkomen in 2013 minder vaak voor dan bij de eerste generatie die nog buiten Nederland geboren is.

GROTE STEDEN

In de drie grote steden ligt de armoedeproblematiek ver boven het landelijk gemiddelde.

Volgens beide berekeningen zijn de meeste huishoudens onder de armoedegrens te vinden in de drie grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, zij het dat de rangorde volgens de twee rekenwijzen wat verschillend is.

In Rotterdam moest in 2012 17,2% van de huishoudens van een laag inkomen rondkomen. Dat is iets hoger dan het cijfer voor Amsterdam (17,0%) en duidelijk hoger dan dat voor Groningen (16,3%) die respectievelijk de tweede en derde plaats van de ranglijst bezetten. In de top-10 van de ranglijst staan verder nog Den Haag (16,1%), de Zuid-Limburgse gemeenten Vaals en Heerlen (respectievelijk 15,2% en 14,6%), Arnhem (14,5%), Enschede (14,4%), Leeuwarden (14,2%) en Nijmegen (13,6%).

Ook op het vlak van langdurige armoede beten Amsterdam gevolgd door Rotterdam en Groningen de spits af. In Amsterdam had 6,2% van de huishoudens al ten minste vier jaar achtereen een laag inkomen. In Rotterdam was dat 6% en in Groningen 5,6%. Vaals en Heerlen volgden op de voet met elk 4,9%.

ZZPERS

Werkenden in loondienst zijn niet vaak arm (3%), maar zelfstandigen (waaronder zzp'ers) hebben wel een bovengemiddeld armoederisico (13%). Bijna de helft van de werkende armen was zelfstandige.

Bronnen: Armoede signalement 2014 Centraal Bureau voor de Statistiek | Sociaal en Cultureel Planbureau Den Haag, december 2014; Global Issues (www.globalissues.org); Website: nu.nl; NRC (website); Unicef (website)